

Obvodní soud pro Prahu 1
Ovocný trh 587/14
112 94 Praha 1

Ke sp. zn. 27 C 188/2020

Doplnění vyjádření Úřadu pro přístup k dopravní infrastruktuře k žalobě a replice státní organizace Správy železnic, a k námitce účastnice řízení České dráhy, a. s., ohledně věcné příslušnosti soudu

I. Doplnění vyjádření k žalobě

1. Správa železnic zaslala Obvodnímu soudu pro Prahu 1 repliku zn. 59399/2022-SŽ-GŘ-O25 ze dne 9. 9. 2022 (dále jen žalobkyně, replika) k vyjádření Úřadu ke druhé ze spojených žalob (původně pod sp. zn. 35 C 82/2020). S ohledem na tuto repliku Úřad doplňuje svoje vyjádření.
2. Úřad připomíná, že nikdy netvrdil, že prohlášení o dráze nelze během platnosti obecně měnit. Předmětem sporu bylo posoudit, zda a za jakých okolností lze během platnosti prohlášení měnit ceny za užití dráhy v něm uvedené, pokud informace o těchto změnách není avizována předem.
3. Úřad netvrdil, jak uvádí žalobkyně v části VI. repliky, že výměr MF zakazuje měnit prohlášení. Výměr MF ukládá vykalkulovat cenu s platností na dobu jízdního řádu a zveřejnit ji v prohlášení o dráze. Nedovoluje ji vykalkulovat na dobu přípravy jízdního řádu, a ještě ji před započítáním platnosti jízdního řádu znovu zvýšit. Naopak provozovatel dráhy a přidělců je osvobozen od povinnosti ceny měnit, pokud by došlo ke změnám vstupních údajů pro kalkulaci.
4. Žalobkyně v části VIII. repliky namítá, že Úřad vydává stanovisko generálního advokáta Borbony ze dne 16. 12. 2021 ve věci řešené SDEU pod sp. zn. C-453/20, za stanovisko Soudního dvora EU. Úřad toto nikdy netvrdil, pouze uvedl, že úloha generálního advokáta u Soudního dvora je velmi důležitá. Stejně jako soudci, tak i generální advokáti se podílí na procesu rozhodování Soudního dvora. Jak vyplývá z praxe, názor generálního advokáta na věc výrazně ovlivňuje výsledek celého řízení. Pokud by však byl přesto soud názoru, že SDEU by se mohl od názoru generálního advokáta v případě C-453/20 odchýlit, mohl by sám položit Soudnímu dvoru otázku, zda je v souladu se směrnicí možné zavést složku poplatku za užití dráhy, respektive jí bezdůvodně navýšit v průběhu platnosti prohlášení o dráze.
5. Žalobkyně dále v části VIII. repliky namítá, že Úřad vylučuje změnu cen v situaci, kdy ceny energií prožívají zcela turbulentní vývoj, což může mít až likvidační následky. Ceny za užití dráhy trakční energii neobsahují (ta je součástí služeb), v řešeném případě v roce 2020 ještě k žádným změnám vstupních cen nedocházelo. Při zveřejnění metodiky k provedení článků 31 – 36 dle bodu 2 přílohy IV. směrnice 2012/34 (dále jen metodika k provedení článků 31 – 36) by žadatel (dopravce) mohl případné změny cen předvídat.

6. Žalobkyně dále v části VIII. repliky uvádí, že v rozhodné době Úřad rozhodoval o cenách za užití dráhy a žalobkyně byla nucena na tato rozhodnutí reagovat a nově nastavovat systémy tak, „aby byly jak pro něj tak pro dopravce ufinancovatelné a reálně aplikovatelné“.
7. Z uvedeného vyplývá, že žalobkyně argumentuje tím, že navýšení cen bylo vyvoláno rozhodnutími Úřadu týkajícími se cen za užití dráhy. Úřad v té době ve dvou řízeních rozhodl, že ceny a způsob jejich aplikace jsou v rozporu se zákonem č. 266/1994 Sb., o dráhách, (dále jen zákon o dráhách), čímž poškozují dopravce. Žalobkyně musela své nedostatky odstranit, což ji finančně zatížilo. Žalobkyně fakticky uvádí, že ceny navýšila za účelem kompenzace nárůstu svých nákladů. Ten byl ovšem způsoben tím, že již nadále nemohla uplatňovat nezákonné ceny poškozující dopravce. Naopak dopravcům se náklady snížily, takže nebylo třeba nic nastavovat tak, aby to bylo pro dopravce „ufinancovatelné“. Nezákonné stanovení některých složek cen nemůže být důvodem pro další zvyšování jejich ostatních složek za účelem kompenzace finanční zátěže žalobkyně.
8. Konkrétně se jednalo o řízení sp. zn. RPD003/19, ve kterém rozhodnutími č. j. UPDI-2377/19/ZA ze dne 29. 8. 2019 a č. j.: UPDI-2949/19/GP ze dne 31. 10. 2019 Úřad rozhodl, že článek III. 3 přílohy C Prohlášení 2020 (též prohlášení), který stanovil pravidla pro výpočet výsledné ceny za užití dráhy, je v rozporu se zákonem o dráhách. Případ je řešen Obvodním soudem pro Prahu 1 pod sp. zn. 16 C 30/2019, zmíněná rozhodnutí jsou k dispozici na internetových stránkách Úřadu.
9. Druhým případem bylo řízení sp. zn. RPD004/19, v němž rozhodnutím č. j.: UPDI-0470/20/GP ze dne 6. 2. 2020 a rozhodnutím o rozkladu č. j.: UPDI-2060/20/KP ze dne 21. 5. 2020 Úřad rozhodl o rozporu některých složek cen Prohlášení 2020 (též prohlášení) se zákonem o dráhách. Věc je též řešena Obvodním soudem pro Prahu 1 pod sp. zn. 13 C 91/2020. Toto správní řízení bylo vedeno z moci úřední na základě výsledků cenové kontroly. Na jejím základě Úřad vedl také řízení o přestupku a žalobkyni za tytéž závady uznal vinnou a uložil jí pokutu. Rozhodnutí o přestupku bylo přezkoumáno Městským soudem v Praze pod sp. zn. 18 Af 3/2021 a žalobu proti rozhodnutí Úřadu soud jako nedůvodnou zamítl. Rozhodnutí Úřadu tedy byla v souladu se zákonem. Závěr Úřadu, na jehož základě žalobkyně nově nastavila systémy zpoplatnění, byl soudem potvrzen. Další zvýšení cen tedy nebylo vyvoláno nezákonným rozhodováním Úřadu, jak tvrdí žalobkyně, nýbrž jejím samostatným rozhodnutím. Takovéto rozhodnutí nelze považovat za reakci na mimořádné okolnosti ve smyslu návrhu odpovědi na otázku č. 2. v závěrech stanoviska Generálního advokáta k případu C-453/20 (bod 96).
10. Úřad k části IX. repliky uvádí, že ve správním řízení sp. zn. RPD005/18, rozhodnutími č. j. UPDI-2946/19/DV ze dne 31. 10. 2019 a č. j. UPDI-0317/20 /GP ze dne 29. 1. 2020 rozhodl, že Prohlášení 2019 je neuvedením pravidel pro výpočet ceny za užití dráhy, tedy metodiky k provedení článků 31 – 36, v rozporu se zákonem o dráhách. Případ byl řešen Obvodním soudem pro Prahu 1 pod sp. zn. 27 C 72/2020 a soud žalobu pravomocně zamítl.
11. Ve správním řízení sp. zn. RPD004/19 Úřad rozhodl, že Prohlášení 2020 (též prohlášení), je rovněž neuvedením pravidel pro výpočet ceny za užití dráhy, tedy metodiky k provedení článků 31 – 36, v rozporu se zákonem o dráhách a stanovil 90denní lhůtu pro uvedení Prohlášení 2020 do souladu se zákonem o dráhách doplněním těchto pravidel. Tato lhůta uplynula 3. 9. 2020, žalobkyně uloženou povinnost nesplnila. Případ je řešen Obvodním soudem pro Prahu 1 pod sp. zn. 13 C 91/2020.
12. Prohlášení o dráze má podle § 33 odst. 3 písm. a) zákona o dráhách obsahovat cenu za užití dráhy a pravidla pro její výpočet v rozsahu, jaký požaduje metodika k provedení článků 31 – 36 dle bodu 2 přílohy IV. směrnice 2012/34. Generální advokát ve věci C-453/20 pod bodem 81 uvedl, že *Změna poplatků je tedy závislá na tom, co je s předstihem uvedeno ve zprávě o síti. Tím je zajištěno, že železniční podniky budou mít k dispozici „předvídatelné systémy zpoplatňování a m[ít] přiměřená očekávání ohledně vývoje poplatků za*

infrastrukturu". I pokud by změna poplatků nebyla předvídatelná, prohlášení o dráze musí obsahovat řádně zpracovanou metodiku, která zajišťuje předvídatelné systémy zpoplatňování.

13. Žalobkyně pod částí XIV. repliky napadá, že Úřad nezákonně požaduje bezdůvodně detailní popis toho, co služba obsahuje. K tomu Úřad doplňuje, že povinnost takovýto popis vložit do prohlášení o dráze vyplývá i z bodu 2 přílohy IV, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/34/EU ze dne 21. listopadu 2012 o vytvoření jednotného evropského železničního prostoru (dále jen směrnice 2012/34/EU). Jinak by nebylo možno sestavit metodiky k provedení článků 31 – 36.
14. V závěru Úřad odkazuje na vyjádření Evropské komise sj.a(2021)2277207 ze dne 24. 3. 2021, podané podle čl. 23 odst. 2 Protokolu o statutu Soudního dvora Evropské unie. Toto vyjádření přikládáme. V něm se Komise vyjadřuje k následující otázce Úřadu v případě C 453/20:

2) *Je v souladu se směrnicí 2012/34, že provozovatel infrastruktury může kdykoliv změnit v neprospěch dopravců výši cen za použití železniční infrastruktury nebo zařízení služeb?*

Stanovisko Komise zní:

64. *S ohledem na tyto okolnosti, čl. 27 odst. 3 směrnice 2012/34 nelze vykládat v tom smyslu, že by opravňoval provozovatele infrastruktury k tomu, aby kdykoliv jednostranně změnil podmínky přístupu k železniční infrastruktuře zveřejněné podle čl. 27 odst. 4. Uvedené ustanovení ukládá provozovateli infrastruktury pouze povinnost zprávu o síti podle potřeby aktualizovat a měnit, například v případě vyřazení infrastruktury z provozu v důsledku nehody.*

65. *Stejně tak čl. 27 odst. 3 směrnice 2012/34 neopravňuje provozovatele zařízení služeb k tomu, aby kdykoliv jednostranně změnil podmínky zpoplatnění. Podmínky, za nichž takové změny mohou být provedeny, by se měly řídit smlouvou uzavřenou mezi železničním podnikem a provozovatelem zařízení služeb či poskytovatelem daných služeb. Obecně závazná pravidla týkající se přístupu k zařízením služeb a k službám souvisejícím s železniční dopravou jsou stanovena v prováděcím nařízení 2017/2177.*

66. *Ve světle výše uvedeného Komise Soudnímu dvoru navrhuje, aby na druhou předběžnou otázku odpověděl následovně:*

"Směrnicí 2012/34 a zejména její čl. 27 odst. 3 nelze vykládat v tom smyslu, že by opravňovala v závislosti na konkrétním případě buď provozovatele infrastruktury nebo provozovatele zařízení služeb kdykoliv jednostranně změnit poplatky za využití železniční infrastruktury nebo zařízení služeb."

15. I ze stanoviska Komise vyplývá, že uvedené ceny nebylo možno změnit tak, jak to provedla žalobkyně.

II. Vyjádření k námitce účastnice řízení ČD a.s. ohledně věcné příslušnosti soudu

16. K vyjádření společnosti České dráhy, a.s. (dále jen vyjádření, ČD) ze dne 3. 8. 2022 (č. j. 624/2022-025) Úřad uvádí, že trvá na argumentu ohledně příslušnosti soudu ve správním soudnictví ve smyslu ustanovení § 65a zákona o dráhách, a to ve znění novely tohoto zákona (zákon č. 426/2021 Sb.), účinné od 1. 2. 2022.

17. K námitce ČD v bodě č. 3 vyjádření ohledně rozporu tohoto tvrzení s ustanovením § 11 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, (dále jen o. s. ř.) Úřad sděluje, že tuto námitku považuje pro rozpor s judikaturou za nesprávnou. Ustanovení § 11 o. s. ř. sice vyjadřuje tzv. zásadu perpetuatio fori, jež stanoví, že pro určení příslušnosti soudu jsou rozhodné okolnosti, které tu jsou v době zahájení řízení, bez ohledu na to, v jakém okamžiku je příslušnost posuzována.
18. Avšak dle komentáře k Občanskému soudnímu řádu (citace níže) rozhodnými okolnostmi ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 věta druhá o. s. ř. lze rozumět pouze právní skutečnosti, nikoliv však právní úpravu. Dojde-li ke změně právní úpravy, zejména té upravující příslušnost soudu, je nutné postupovat podle přechodných ustanovení, a není-li jich, pak podle úpravy účinné.¹
19. Tento závěr Úřad opírá i o usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 17. 6. 2009, čj. Konf 104/2008-7, které k výkladu ustanovení § 11 o. s. ř. uvádí následující: *„Okolnostmi“ ve smyslu § 11 odst. 1 věty druhé o. s. ř. (zásada perpetuatio fori) jsou právní skutečnosti, se kterými obecná úprava v zákoně spojuje právní důsledky. Tak např. v případě místní příslušnosti dle § 84 a § 85 odst. 1 o. s. ř. je touto okolností konkrétní místo bydliště fyzické osoby - žalovaného. Pozdější změna bydliště se zřetelem na tuto zásadu již není pro určení této příslušnosti rozhodující. Těmito „okolnostmi“ však není možné rozumět právní předpis, a tedy ani změnu právní úpravy. V případě takovéto změny je třeba vycházet především z přechodných ustanovení; chybí-li - u procesních ustanovení - z účinné právní úpravy.“*
20. K námitce ohledně přechodných ustanovení zákona č. 426/2021 Sb. odkazujeme na body 5 - 8 našeho vyjádření č. j. UPDI-2091/22/KP ze dne 27. 6. 2022.
21. Ve světle výše uvedeného rozhodnutí při určení příslušnosti (i u probíhajícího řízení, zahájeného u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod čj. 27 C 188/2020) setrváváme na svém původním návrhu, aby soud v souladu s ustanovením § 104b o. s. ř., řízení zastavil a poučil navrhovatele o možnosti podat žalobu proti rozhodnutí Úřadu ve správním soudnictví.

Ing. Pavel Kodym
předseda Úřadu pro přístup k dopravní infrastruktuře

Příloha:

Vyjádření Evropské komise sj.a(2021)2277207 ze dne 24. března 2021, podané podle čl. 23 odst. 2 Protokolu o statutu Soudního dvora Evropské unie

¹ HROMADA, Miroslav. § 11 [Určení příslušnosti]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 39–40, marg. č. 1.